

Pamflet Intensieve Veehouderij

Intensieve veehouderij (IVH) leidt tot gezondheidsrisico's voor de mens. De intensieve veehouderij is schadelijk voor het dierenwelzijn. Mestoverschotten afkomstig uit de IVH leiden tot enorme bodemvervuiling. Het roer moet om. Wij kiezen voor minder risico's voor de volksgezondheid, meer grondgebonden veehouderij, een regionale en nationale aanpak gericht op minder dieren en een halt voor verdergaande schaalvergroting.

Volksgezondheid boven alles

In de intensieve veehouderij wordt te veel gebruik gemaakt van antibiotica. De toediening van antibiotica leidt niet tot afname van de risico's voor grootschalige uitbraken van dierziekten zoals de varkenspest (1997), vogelpest (2003), blauwtong (2006), Q-koorts (2008/9) of recent de EHEC-crisis in Duitsland in 2011. Deze ziekten zijn niet alleen een gevaar voor de gezondheid van dieren maar vormen een tikkende tijdbom voor mens en dier en leiden tot maatschappelijke ontwrichting op het platteland.

Antibioticagebruik heeft geleid tot resistentie met als gevolg hoge kosten voor de gezondheidszorg. Veehouderij dient geen gevolgen met zich mee te brengen die de intergenerationele en internationale solidariteit bedreigen of die tussen de stedeling en plattelandbewoner. Het is aan de overheid om onnodige risico's waar individuele burgers geen invloed op kunnen hebben tot het minimum te beperken.

Dierziekten slaan steeds vaker naar de mens over en zijn niet aan grenzen gebonden. Boeren, dierenartsen, recreanten en consumenten lopen risico's bij hun werk, in hun vrije tijd en bij de maaltijd. Salmonella, Q-koorts, EHEC, MRSA zijn slechts enkele voorbeelden van de risico's die deze vorm van veeteelt met zich mee brengt. Risico's die niet beheersbaar zijn, waar je je niet tegen kunt verzekeren, waar preventie veel geld kost. Onnodig hoge kosten – materieel en immaterieel - die door de overheid en samenleving worden gedragen.

Het preventief toedienen van antibiotica in de intensieve veehouderij is maatschappelijk onacceptabel. Immers door preventief en in grote mate antibiotica te gebruiken, worden natuurlijke weerstanden van mens en dier verkleind, worden ziekten niet tijdig onderkend en wordt de mens een effectief geneesmiddel uit handen geslagen. Zo ontstaat een vicieuze cirkel van steeds minder resistentie tegen antibiotica, en vervolgens een hoger gebruik. Wij vinden dat die antibiotica die voor mensen is bestemd, niet mag worden toegepast in de veehouderij én dat het gebruik van antibiotica beperkt dient te worden tot curatief gebruik.

- ⊗ Volksgezondheid is leidend voor beleidsontwikkeling ten aanzien van veehouderij
- ⊗ Preventief gebruik van antibiotica in de veehouderij moet worden verboden
- ⊗ Antibiotica bedoeld voor gebruik door mensen mag niet worden gebruikt in de veehouderij

Toekomst voor boeren

Boeren moeten bijdragen aan de vitaliteit van het platteland; IVH ondernemers die op industriële wijze vlees produceren kijken vooral naar prijseconomische aspecten. Ze ontnemen bedrijven die wel een bijdrage leveren aan kwaliteit en beheer van het platteland de ruimte om dit goed te doen. Daarom horen IVH-bedrijven niet thuis op het platteland maar wel op Agrarische Bedrijven Terreinen (ABT). Voedsel moet niet uitsluitend in voldoende mate en betaalbaar worden geproduceerd, maar ook op kwalitatief hoogwaardige en duurzame wijze. Deze wijze moet worden gecertificeerd.

De PvdA vraagt wat van boeren. We vragen zorg voor dieren, voor kwaliteit van het voedsel én voor de leefomgeving. Boeren die met hun voeten zowel in de modder als in de samenleving staan. De vicieuze cirkel van steeds grotere bedrijven met steeds grotere risico's brengt boeren verder weg van hun primaire taken: het verzorgen van dieren, het maken van goed voedsel en beheer van hun omgeving. Intensieve veehouderij of industriële veehouderij is per definitie niet-grondgebonden. De PvdA kiest voor veehouders die kiezen voor een duurzame bedrijfsvoering. Dankzij nieuwe maatregelen is er de laatste jaren een en ander verbeterd. Maar te vaak werken maatregelen elkaar tegen.

Wij vinden dat de veehouderij terug dient te worden gebracht naar bedrijven waar de directe relatie tussen producent en consument en omgeving centraal staat. Duurzaamheid en kwaliteit in de veehouderij brengt schaalverkleining met zich mee. Boerenbedrijven zullen aan risicospreiding moeten doen, bijvoorbeeld door verbreding van activiteiten. Inkomenszekerheid van boeren is niet een verantwoordelijkheid van de staat.

- ⊗ Intensieve Veehouderij hoort thuis op een Agrarisch Bedrijventerrein (ABT)
- ⊗ De Productie van voedsel moet duurzaam worden en gecertificeerd.

Samen verantwoordelijk

De economische positie van de boer is een lastige. Vanuit bedrijfseconomische motieven worden veehouderijen steeds groter. Meer massa is nodig om te kunnen investeren en te kunnen blijven voldoen aan regelgeving in het kader van milieumaatregelen teneinde de kosten voor de consument laag te kunnen houden. Nog een vicieuze cirkel die doorbroken moet worden. De samenleving vraagt om transparantie en zicht op het produceren van voedsel terwijl de IVH-bedrijven steeds meer gesloten bedrijven worden om de risico's voor de volksgezondheid te beperken. De consument zal moeten accepteren dat vleesproductie een kostbaar proces is en verantwoord geproduceerd vlees duurder zal zijn. Dit besef dringt ook door in de keten rond de vleesproductie (Commissie Van Doorn). De PvdA kiest voor een gezamenlijke aanpak en gedeelde kosten in de keten met als doel duurzaam vlees, zowel wat betreft volksgezondheid, milieu als dierenwelzijn.

Bij de productiekosten horen ook de kosten voor en door dierziekten. Kosten voor ruiming, schoonmaken en schadevergoeding voor betrokkenen zijn nu alleen voor rekening van de overheid. Kosten die direct toe te rekenen zijn naar het bedrijf of de sector zien we als reguliere ondernemersrisico's waarvoor de overheid niet langer risicodragend moet zijn. Bij uitbraken van dierziekten worden in gebieden beperkingen opgelegd voor het vervoer van dieren. Deze brengen extra (handhavings)kosten met zich mee.

- ⊗ Acceptatie door de consument dat de productie van duurzaam vlees meer kost
- ⊗ De partners, inclusief de consument, in de keten van en rond de vleesproductie dragen samen deze kosten

Leefbaarheid van het platteland

Het platteland is niet meer alleen belangrijk voor voedselproductie. Het is een plaats om te wonen, te werken, te recreëren. De PvdA wil de transitie van het platteland samen met bewoners, boeren en andere gebruikers zo vorm geven dat het platteland een duurzaam ingericht gebied is, met economische betekenis voor onze samenleving en dit blijft voor toekomstige generaties. Dit vraagt een vitaal platteland waar economische bedrijvigheid is gekoppeld aan de typische plattelandsomgeving, aan gezonde natuur en schoon water. In de revitalisering van de grondgebondenbedrijven hoort een integrale afweging plaats te vinden op basis van de verschillende belangen in directe samenspraak met betrokken boeren, andere ondernemers, burgers, GGD, maatschappelijke organisaties en overheid. De versterking van een duurzaam ingericht platteland moet samen met alle belangengroepen vorm krijgen. Dit vereist een andere manier van denken in de Ruimtelijke Ordening en beheer van het platteland, waarbij niet langer een rigide onderscheid wordt gemaakt tussen de functies natuur, landschap, water en economie maar deze in hun onderlinge samenhang worden gezien.

Bewoners moeten veilig op dat platteland kunnen wonen door voldoende afstand tussen IVH bedrijven en woonbebouwing. GGD Nederland pleit in dit kader voor een afstand tussen IVH bedrijf en bewoning van 250 meter minimaal, en nader gezondheidsonderzoek bij 1000 meter. Gezondheidsnormen moeten een rol spelen bij planologische beslissingen. Wij vinden dat voor vestigingen van IVH bedrijven plaats is op Agrarische Bedrijventerreinen of op locaties die gekozen zijn in samenwerking met de omgeving en die voldoen aan deze afstandscriteria.

- ⊗ Volg de advisering van GGD Nederland in relatie tot afstanden woonbebouwing en veehouderij
- ⊗ Het platteland moet duurzaam en gezamenlijk ingericht worden

Gebiedsgerichte benadering

Voor grondgebonden landbouw die past bij de regio is plaats in het landelijk gebied. Boeren zijn belangrijk als beheerder en hoeder van het landschap. Voor niet- grondgebonden veehouderij geldt dit niet. Deze horen alleen thuis op (agrarische) bedrijventerreinen met de daarbij geldende regels voor milieu, dierenwelzijn en omgeving. Er zijn veel problemen rond de vorming van de LOG's (landbouwontwikkelingsgebieden). Gezinsbedrijven, zorgboerderijen, kringloopboeren en IVH-bedrijven zitten elkaar in de weg. De LOG's beperken de gezondheidsrisico's niet. Daarom wil de PvdA de huidige LOG's evalueren om de vraag te kunnen beantwoorden of deze LOG's de meest geschikte locaties voor agrarisch bedrijventerrein zijn. In deze evaluatie moet worden gekeken naar:

- relatie LOG met en voor woonbebouwing, gezondheidsrisico's, fijnstof, verkeer

- relatie LOG met en voor de grondgebonden landbouw in de streek, wordt deze door de LOG gehinderd?
- relatie LOG met en voor de plattelandseconomie zoals toerisme en recreatie, kan deze zich ontwikkelen?
- relatie LOG met en voor met het landschap, bijdrage aan 'verrommeling' of landschappelijk inpasbaar?

In de evaluatie moeten bewoners, andere bedrijven, gezondheidsorganisaties en belangenorganisaties betekenisvol participeren.

- ⊗ Alleen grondgebonden bedrijven zijn inpasbaar in het landelijk gebied
- ⊗ De LOG-aanpak dient te worden geëvalueerd

Grenzen in het vervoer, grenzen in de mondialisering van de voedselketen

De industriële vleesproductie / veehouderij in zijn huidige vorm brengt veel vervoerbewegingen met zich mee. Er wordt in Nederland veel meer vlees geproduceerd dan nodig is voor de eigen voedselvoorziening. Ons vlees is een belangrijk exportproduct, en kan dat blijven mits op duurzame wijze geproduceerd waarbij rekening is gehouden met dierenwelzijn (certificering) en de volksgezondheid. Dit geldt natuurlijk ook voor vlees dat geïmporteerd wordt.

Varkens worden in Nederland gefokt, gevoerd met landbouwproducten van over de oceanen en vervolgens naar Italië vervoerd om te worden geslacht. Vervoer schaadt het dierenwelzijn, verhoogt risico's op verspreiding van dierziekten en daardoor worden risico's voor de volksgezondheid groter. Uitbraken van dierziekten zoals varkenspest en blauwtong zijn juist door de vele vervoerbewegingen steeds moeilijker beheersbaar. De PvdA vindt dat het vervoer moet worden geminimaliseerd en het slachten en verwerken van vlees zo dicht mogelijk bij de bedrijven dient plaats te vinden. Het importeren van granen en soja uit ontwikkelingslanden om hier als veevoer te dienen, moet worden teruggedrongen. Wij willen een veehouderij die het vee voert met voedsel dat in de regio geproduceerd wordt.

Respect voor dieren is belangrijk. Dieren horen voldoende ruimte te hebben, binnen en buiten. Levend vee mag niet langer dan 8 uur worden vervoerd. Gezien de huidige situatie zal de sector op deze punten stap voor stap duurzamer moeten worden. Dit betekent dat minimaal de huidige dierenwelzijnseisen gelden en gehandhaafd worden, zonder uitstel voor achterblijvende bedrijven

- ⊗ Regels voor vleesproductie en voor elders geproduceerd vlees zijn gelijk
- ⊗ Dierenwelzijn moet worden gerespecteerd

Tot slot

Wij wil met dit pamflet een kader geven voor de toekomst van de intensieve veehouderij in Nederland. De discussie over de Intensieve Veehouderij wordt vaak gedomineerd door aantallen dieren. De uitgangspunten die hier zijn verwoord richten zich op beperking van onnodige risico's voor mens en dier, versterking van het platteland en de plaats van de veeteelt en landbouw in onze (toekomstige) samenleving. Dit vergt nationale en Europese maatregelen op het gebied van volksgezondheid en voedselkwaliteit en provinciale maatregelen om ruimtelijk beleid voor de plaats en omvang van bedrijven vast te stellen. Regionaal of lokaal maatwerk kan nodig zijn. De sector is verantwoordelijk om afspraken binnen de keten maken. Komt zij daar niet uit, dan zal de overheid dit doen. Overgangstermijnen en overgangssituaties willen we korter maken, achterblijvers worden afgestraft. Overheden moeten hier strenger op toezien. Deze maatregelen zullen er voor zorgen dat de veestapel op den duur zal gaan afnemen, terwijl milieu, gezondheid, dierenwelzijn, en de kwaliteit van ons voedsel er op vooruit zullen gaan. In het landelijk gebied blijft plaats voor grondgebonden duurzame landbouw die rekening houdt met en past in de omgeving.

November 2011

Opstellers: Elly van der Klauw, Wouter van de Zandbrink, Jacqueline Kalk

Met dank aan de bijdragen van: Mijnke Bosman-Huizinga, Tiem van Dalftsen, Tjeerd van Dekken, Lutz Jacobi, Bert Kiljan, Anna-Lena Hedin-Penninx, Ivo Leijten en Jan Pieter Vermeulen.